

Hans Isaksson, med dr, företagsläkare, Hälsovårdscentralen, Ljungby (*hiisak@telia.com*)

Homeopatin håller inte för granskning

Wayne B Jonas och medarbetare har i en översiktsartikel [1] beskrivit homeopatins historia och principer såväl som dess praktik och samtida forskning i ämnet. Det är författarnas åsikt att »homeopatins ökande användning och rapporterade framgångar över hela världen« motiverar ett närmre studium.

Inledningsvis beskriver de i korthet homeopatins tillkomst vid 1700-talets slut som ett verk av en enda man, Samuel Hahnemann, samt homeopatins grundläggande principer. Artikelns tyngdpunkt ligger dock på frågan om homeopatisk behandling har någon effekt över huvud taget. Det rör sig således om en litteraturgenomgång i »andra potens«: framför allt en översikt över dels sex metastudier av varierande storlek, där syftet varit att fastställa huruvida homeopati (oberoende av behandlingsdiagnos) har effekter skilda från placebo, dels tolv metastudier som studerat effekten av homeopati på enskilda diagnoser. Som bekant tolkades resultatet av Lindes och medarbetares (däribland Wayne B Jonas) stora genomgång av randomiserade studier i Lancet 1997 [2] av entusiaster som att homeopatin nu visat sin effektivitet – dock inte mot någon specifik åkomma.

Avslutningsvis refererar artikeln [1] helt summariskt den laboratorieforskning som syftat till att påvisa biologiska effekter av ultrahöga spädningar (dvs bortom Avogadros tal) av agens.

I andra sammanhang [3] har Wayne B Jonas, som själv varit mycket aktiv inom denna för många tvivelaktiga forskning, delgett oss sina hypoteser beträffande homeopatins immateriella, »dynamiska« effekt.

Innan man söker förklara ett fenomen är det dock en god regel att först visa att fenomenet, i detta fall effekt av homeopatisk behandling, existerar.

Allt som allt omfattar litteraturgenomgången omkring 350 kliniska studier av skiftande kvalitet. Inget sägs här om huruvida ens t ex dubbelblindning ingår i kriteriet på en »god« studie.

Svårt att förstå fliten i laboratoriet

Författarna hävdar att vissa enskilda studier visat »överraskande« resultat. I den mån de därmed vill påstå att de själva blivit överraskade är detta anmärkningsvärt. Den verkliga »överraskningen« hade varit om *inte* ett betydande antal av dessa 350 studier skulle ha visat positiva resultat, även oberoende av eventuell överentusiasm hos försöksledare.

Ändå är det anmärkningsvärt få tolkningsvärda studier som visat något annat än nollresultat eller icke-signifikant positiva diton. Att de båda metastudier som ensamma tycks visa klar effekt av homeopatisk behandling av en definierad diagnos har sammanställts enbart av kliniska studier utförda av samma undersökare är också tankeväckande. Det är också högst signifikativt att utfallet av studierna tycks stå i omvänd relation till deras kvalitet, vilket återigen bekräftas av denna artikel. Med kännedom om huvudförfattarens väl dokumenterade entusiasm för olika slag av metafysisk medicin, inte minst för homeopati, är det förvånande (och rentav för honom särskilt hedrande) att konstatera att det resultat han i siffror redovisar vid denna nya genomgång av 18 homeopatiska kliniska metastudier ger intrycket av att det faktiskt finns så litet att

Sammanfattat

En översiktsartikel har tagit upp frågan om homeopatisk behandling har någon effekt över huvud taget.

Kontentan är att homeopatin, som haft 200 år på sig att visa sin duglighet i klinisk praktik, misslyckats med den uppgiften.

förklara att man har svårt att förstå hans nedlagda flit i laboratoriet.

Homeopatin har misslyckats visa sin duglighet

Homeopatin – som bygger på en teori totalt oförenlig med naturvetenskapen som vi känner den – har vid det här laget haft 200 år på sig att visa sin duglighet i klinisk praktik. Den har, som torde framgå bl a av faktaunderlaget i Jonas' och medarbetares artikel, misslyckats. Fortfarande står forskningen här inför samma uppgift som parapsykologin – att försöka påvisa det fenomen (ESP [extrasensorisk perception] respektive homeopatins eventuella effekt) som skall förklaras i stället för att tvärtom (som inom gängse vetenskap) söka finna rimliga förklaringar till påvisade fenomen. Hur mycket tid och pengar ytterligare behöver detta slags forskning [4, 5]?

Författarna förordar avslutningsvis »mer och bättre forskning, som ej får låta sig hämmas av tron eller icke-tron på systemet«. Men detta är numera ett känt mantra, som inte har något stöd i de fakta som de förtjänstfullt ställt till vårt förfogande. Den indirekta uppmaningen till naturvetenskapliga forskare att därtill upphöra med sin skepticism är ytterst tvivelaktig – skall de inte längre ens utgå från den högst rimliga nollhypotesen då de studerar homeopatin?

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Författaren är medlem av föreningen Vetenskap och Folkbildning.

Referenser

1. Jonas WB, Kaptchuk TJ, Linde K. A critical overview of homeopathy. *Ann Intern Med* 2003;138:393-9.
2. Linde K, Clausius N, Ramirez G, Melchart D, Eitel F, Hedges L V, et al. Are the clinical effects of homeopathy placebo effects? A meta-analysis of placebo-controlled trials. *Lancet* 1997;350:834-42.
3. Jonas WB, Jacobs J. *Healing with homeopathy: The complete guide*. New York: Warner; 1996.
4. Isaksson H. Har homeopatins effekt nu slutgiltigt bevisats? *Läkartidningen* 1998;95:3200-2.
5. Langman MJ. Reasons for good ones – but are they warranted? *Lancet* 1997;350:825.